

разменните му механизми, което е вече съвсем близко до битуващата представа за поета в нейното романтическо (а не класицистично) отместване. Поетът диша и се храни със своите - кой знае защо „неизбрани“ от останалите - стихове, а мотор на неговите действия е мировата скръб. Прави впечатление, че изданията на ромите (особено „Романо ило“ и „Джипси рай“) съдържат тъкмо такъв стремеж за всеобемане на световните пространства и за всеприсъствие в него чрез болката и тъгата, чрез специфичната ромска меланхолия и тъжовност. Гадаенето - другата фолклорна емблема на общността, е също преминало през призмата на романтическото и в момента съществува като запазен знак на ромите и присъства неизменно в техния периодичен печат. Не е излишно да се каже, че тези издания спекулират с прекомерното, нечовешко експлоатиране на отбелязаните емблеми. Натоварена нерационално и подобно на циганско магаре, потисканата в периодичния печат от края на 40-те общностна специфика е обикновено сляпа и по отношение на различните политически и други користни домогвания към ромския печат. Освен правото да избира между скъсаната рибарска мрежа и дебелия кожух, ромът притежава и избирателното право.

Очертаната ситуация на пречупване и отекване на романтически представи, което с известна доза условност наричам „узуално“, битуващо ако не сред неподготвената, то поне сред специализираната публика, може да ни доведе до забележителната със своя в еднаква степен романтически и ромски дух книга на Валтер Мушг „Трагична история на литературата“. Става дума за едно в най-добрия смисъл на думата циганско усещане за трагиката на покварената впоследствие изначално съществуваща романтичност, за неизбежното достигане до всеобщ декаданс заради изневярата на архетипа на романтическия творец. Издигайки страданието като общозадължителен творчески канон, Мушг различава истинската световна болка от идуктивно породената, тоест неоригиналната и водещата към упадък.

Последната точка от тезисната част на доклада ми е връзката на ромските периодични издания с проблема за „другия“, чието третиране достига до своя връх, до своето повдигане на квадрат, в съсредоточаването върху проблемите на жената-ромка. Интерес в това отношение би представлявал един сравнителен анализ между поезията на Ел. Багряна и поетическите модели, заложили в макрожанра на периодичните издания. И в двата случая откриваме стремежа на индивида към колонизиране на пространството и